

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรของชุมชนชาติพันธุ์
ในกลุ่มน้ำย่อยของสาละวิน

ชื่อผู้วิจัย : นางยุพิน บัวคอม

สาขาวิชา : ภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและสาละวินศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: ศาสตราจารย์ ดร.อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
: อาจารย์ ดร.สุนันทา เอี่ยมสำอางค์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
: อาจารย์ ดร.สุธีร์ นนทภา	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรของชุมชนชาติพันธุ์ในกลุ่มน้ำย่อยของสาละวิน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและบริบทความขัดแย้งด้านทรัพยากร แนวทางวิธีการและกลไกที่ชุมชนใช้ในการจัดการความขัดแย้ง จุดแข็ง และจุดอ่อนของแนวทางวิธีการจัดการความขัดแย้งของชุมชนชาติพันธุ์ และเพื่อสังเคราะห์เสนอแนะแนวทางการจัดการความขัดแย้งด้านทรัพยากรของชุมชนชาติพันธุ์ในกลุ่มน้ำย่อยของสาละวิน โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และนำเสนอผลการวิจัยในรูปของการบรรยายพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ความขัดแย้งด้านทรัพยากรของชุมชนชาติพันธุ์ในกลุ่มน้ำย่อยของสาละวิน ประกอบด้วยความขัดแย้งระหว่างชุมชน ความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับรัฐ แนวทางและวิธีการที่ชุมชนใช้ในการจัดการความขัดแย้ง คือ การใช้เครือข่าย ภูมิปัญญา และความเชื่อ การประนีประนอมระหว่างคู่กรณี กฎระเบียบของชุมชนและการต่อรองกับรัฐ โดยใช้กลไกทางสังคม กลไกทางวัฒนธรรม เครือข่าย การมีส่วนร่วม และกลไกระบบฐานอำนาจรัฐและชุมชน ซึ่งแต่ละแนวทางวิธีการมีจุดแข็ง และจุดอ่อนที่แตกต่างกัน แนวทางและวิธีการที่เหมาะสม คือแนวทางและวิธีการจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธีอย่างมีส่วนร่วม คุณลักษณะที่สำคัญ คือ ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้เครือข่ายที่เข้มแข็ง การใช้มิติทางสังคมและมิติทางวัฒนธรรมในการจัดการความ

ก

ขัดแย้ง การสร้างความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ การประนีประนอมระหว่างคู่กรณี และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย โดยใช้กลยุทธ์การเจรจาระหว่างคู่กรณีและกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม

The Title	: Resource Conflict Management of Ethnic Communities in the Salween Sub-watersheds in the Salween River Basin	
The Author	: Mrs.Yuphin Buakhom	
Program	: Doctor of philosophy program in Mekong and Salween river basins regional studies	
Thesis Advisors	: Prof.Dr.Anuruk Punyanuwat	Committee's President
	: Dr.Sununta Eiemsam-ang	Committee's member
	: Dr.Sutee Nontapa	Committee's member

ABSTRACT

The purpose of this study was to study the conflict situation concerning the resources of the ethnic communities in sub-watersheds of the Salween River Basin, and the guidelines, approaches and mechanisms that communities use to manage such conflict, the strengths/weaknesses of the guidelines and the approach adopted by the ethnic communities in conflict management, as well as to synthesize and suggest the guideline to manage the conflict concerning the resources of the Ethnic communities in sub-watersheds of the Salween River Basin, by using qualitative research. Samples used in this research consisted of the key informants, and instruments used were observations, both with participation and without participation, in-depth interviews, and group discussions. Data was analyzed by the content analysis approach, and verified by Triangulation. Research findings are presented in a descriptive format.

The findings revealed that the ethnic communities have conflict between communities and between communities and government. Guidelines and approaches that the communities use to manage the conflicts are the use of networks, local wisdom and beliefs, the compromise between involved parties, implementation of communities' rules, and negotiation with the government, by using social mechanisms, cultural mechanisms, network mechanisms, participation mechanisms, and government and community's power base mechanism. Each guideline has different strengths and weaknesses. Appropriate guidelines and approaches to

manage the conflict concerning resources is the peaceful guideline and approach with participation. The key feature is that this guideline and approach focuses on the community's participation, the use of a strong network, the use of a social and cultural dimension in conflict management, constructive relationships, compromise between involved parties, and network strengthening, by using the negotiation strategy between the parties and participation in encouraging strategy.